

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه اصفهان

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس

کارشناسی ارشد

دانشکده الهیات و معارف اهل بیت (ع)

مصوب هفتاد و چهارمین جلسه شورای دانشگاه

مورخ ۹۷/۷/۸

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

دانشگاه اصفهان

دانشکده اهل البیت (ع)

گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس

کارشناسی ارشد نهج البلاغه

گرایش اخلاق و تربیت فردی و اجتماعی

فصل اول : مشخصات کلی کارشناسی ارشد نهج البلاغه گرایش اخلاق و تربیت فردی و اجتماعی

- ۱ - مقدمه ۶
- ۲- اهداف ۷
- ۳ - اهمیت و ضرورت ۸
- ۴- نقش و توانایی و شایستگی دانش آموختگان ۸
- ۵- تعداد و نوع واحدهای درسی..... ۹

فصل دوم : جدول عناوین و مشخصات دروس

- جدول ۱ : جدول دروس اصلی مشترک ۱۱
- جدول ۲ : دروس اصلی تخصصی ۱۲
- جدول ۳ : دروس اصلی تخصصی ۱۳
- جدول ۴ : دروس اختیاری ۱۴
- جدول ۵: دروس جبرانی ۱۵

فصل سوم : ویژگی های هریک از دروس (هدف و سرفصل دروس)

دروس اصلی - مشترک:

- ۱- علوم نهج البلاغه (۱) ۱۷
- ۲- علوم نهج البلاغه (۲) ۱۹
- ۳- تاریخ تحلیلی خطبه ها و نامه های نهج البلاغه..... ۲۱
- ۴- قرائت متن و واژه شناسی نهج البلاغه..... ۲۴
- ۵- روش تحقیق در نهج البلاغه..... ۲۵

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

دروس اصلی - تخصصی :

- ۱- علم اخلاق..... ۲۸
- ۲- اخلاق و تربیت در نهج‌البلاغه..... ۳۰
- ۳- مبانی فهم نهج‌البلاغه..... ۳۲
- ۴- فلسفه اخلاق (با رویکرد اسلامی) ۳۴
- ۵- روان‌شناسی تربیتی در قرآن و نهج‌البلاغه..... ۳۶

دروس اختیاری :

- ۱- نحو کاربردی در نهج‌البلاغه..... ۳۸
- ۲- متون تخصصی انگلیسی ۴۰
- ۳- تأثیر نهج‌البلاغه در متون ادبی..... ۴۲
- ۴- روش‌شناسی تفسیری امام علی(ع) در نهج‌البلاغه..... ۴۴
- ۵- بلاغت کاربردی در نهج‌البلاغه..... ۴۶
- ۶- تاریخ تحلیلی امام علی(ع) ۴۸
- ۷- عرفان و دعا در نهج‌البلاغه..... ۵۰
- ۸- کتاب‌شناسی نهج‌البلاغه..... ۵۲

پیوست :

- ۱- علت بازنگری ۵۴
- ۲- جدول تطبیقی دروس اصلی - مشترک ۵۵
- ۳- جدول تطبیقی دروس اصلی - تخصصی..... ۵۶
- ۴- جدول تطبیقی دروس اختیاری..... ۵۷

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

۱- مقدمه:

رشد و تعالی اخلاق فردی و اجتماعی از جمله مؤلفه‌های مهم در توسعه فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه اسلامی به‌شمار می‌آید. بی‌شک، نیل به چنین هدفی بدون بهره‌گیری از معارف ناب و اصیل علوی که منبعث از آموزه‌های الهی و وحیانی است، امکان‌پذیر نمی‌باشد. در این راستا، نهج‌البلاغه به‌عنوان گنجینه‌ای گران‌سنگ از آموزه‌های اخلاقی و تربیتی، می‌تواند کام‌تشنه جویندگان حقیقت و معرفت را از چشمه زلال معارف و علوم سرشار خود سیراب نموده، موجبات تعامل و تکامل زندگی فردی و اجتماعی انسان را تضمین نماید.

در تعلیم و تربیت اسلامی، تربیت انسان کامل با بهره‌گیری از معارف دینی و توجه به آموزه‌های وحیانی امکان‌پذیر است. رشته نهج‌البلاغه با گرایش اخلاق و تربیت فردی و اجتماعی، ضمن تعمیم و تعمیق باورهای دینی و اخلاقی، می‌تواند نقش بسزایی در ارائه سبک زندگی مبتنی بر تعالیم ناب علوی داشته باشد. این برنامه ضمن ایجاد تسلط و مهارت علمی دانشجویان بر متن نهج‌البلاغه، به ارائه الگویی اسلامی-علوی از اخلاق کاربردی در حوزه اخلاق فردی و اجتماعی می‌پردازد و می‌تواند گامی مؤثر در معرفی سبک زندگی علوی منبعث از تعالیم و آموزه‌های ناب اسلامی باشد.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

۲- اهداف:

- ایجاد زمینه مناسب به‌منظور گسترش و تعمیق فرهنگ علوی در جامعه.
- تربیت کارشناسانی که بتوانند پاسخگوی نیازهای جامعه در حوزه اخلاق فردی و اجتماعی باشند.
- بومی‌سازی اخلاق فردی و اجتماعی با ارائه اصول و مبانی اخلاق اسلامی - علوی.
- معرفی الگویی برگرفته از فرهنگ علوی برای سبک زندگی اسلامی.
- تربیت محققانی که بتوانند با پژوهش در نهج‌البلاغه به تولید فکر در حوزه اخلاق بپردازند.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البيت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البيت(ع)

۳- اهمیت و ضرورت

رشد تکنولوژی از یک‌سو و ظهور جریان‌ها و مکاتب ضدانسانی و اخلاقی از سوی دیگر، جامعه جهانی به‌ویژه مسلمانان را در تعاملات فردی و اجتماعی با چالش‌ها و موانع بزرگی مواجه نموده است. از آن‌جا که نهج‌البلاغه یکی از منابع عمیق برای بیان تفصیلی دستورات قرآنی است، اهمیت تأسیس این دوره برای تبیین دقیق معارف الهی از دیدگاه بزرگترین شخصیت عالم بعد از پیامبر(ص)، ضروری به‌نظر می‌رسد. همچنین اشاعه و ترویج فرهنگ تشیع و ارتقاء فرهنگ شیعیان در جهان اسلام، بلکه در کل جهان از مسائل دیگری است که اجرای چنین دوره‌ای را به‌منظور تربیت مبلغین مذهب تشیع در جهان ضروری می‌نماید.

۴- نقش و توانایی و شایستگی دانش‌آموختگان

فارغ‌التحصیلان این رشته می‌توانند در موارد زیر نقش ایفا نمایند:

- حضور در مراکز مهم تصمیم‌گیری و اجرای برنامه‌های فرهنگی در سطوح کلان و خرد جامعه.

- تحقیق و نظریه‌پردازی در حوزه اخلاق فردی، اخلاق حرفه‌ای و اخلاق اجتماعی.

- کارشناس پاسخ‌گویی به مسائل و شبهات مربوطه در مراکز مختلف علمی.

- توانایی بومی‌سازی علوم در حوزه اخلاق و روابط انسانی.

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

۵- تعداد و نوع واحدهای درسی

۱۰ واحد	۱- دروس اصلی مشترک
۱۰ واحد	۲- دروس تخصصی
۸ واحد	۳- دروس اختیاری
۴ واحد	۴- پایان نامه

جمع ۳۲ واحد

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

جدول ۱: جدول دروس

ردیف	نوع واحد درسی	تعداد واحد
۱	اصلی مشترک	۱۰
۲	اصلی تخصصی	۱۰
۳	اختیاری	۸
۴	پایان نامه	۴
	جمع	۳۲

دانشجویان آموزش محور:

دانشجویان آموزش محور می بایست به جای واحدهای پایان نامه، ۴ واحد در قالب دو سمینار دو واحدی بگذرانند.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

جدول ۲: دروس اصلی مشترک

ردیف	نام درس	تعداد واحد		تعداد ساعات		پیش نیاز یا هم نیاز
		نظری	عملی	نظری	عملی	
۱	علوم نهج‌البلاغه(۱)	۲	-	-	-	
۲	علوم نهج‌البلاغه(۲)	۲	-	-	-	علوم نهج‌البلاغه(۱)
۳	تاریخ تحلیلی خطبه‌ها و نامه‌های نهج‌البلاغه	۲	-	-	-	
۴	قرائت متن و واژه‌شناسی نهج‌البلاغه	۲	-	-	-	
۵	روش تحقیق در نهج‌البلاغه	۲	-	-	-	
	جمع کل		۱۰			

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

جدول ۳: دروس اصلی تخصصی

ردیف	نام درس	تعداد واحد		تعداد ساعات		پیش‌نیاز یا هم‌نیاز
		نظری	عملی	نظری	عملی	
۱	علم اخلاق	۲	-	-	-	
۲	اخلاق و تربیت در نهج‌البلاغه	۲	-	-	-	
۳	مبانی فهم نهج‌البلاغه	۲	-	-	-	
۴	فلسفه اخلاق (با رویکرد اسلامی)	۲	-	-	-	
۵	روان‌شناسی تربیتی در قرآن و نهج‌البلاغه	۲	-	-	-	
	جمع کل	۱۰				

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

جدول ۴: دروس اختیاری

ردیف	نام درس	تعداد واحد		تعداد ساعات		پیش نیاز یا هم نیاز
		نظری	عملی	نظری	عملی	
۱	نحو کاربردی در نهج البلاغه	۲	-	-	-	
۲	متون تخصصی انگلیسی	۲	-	-	-	
۳	تأثیر نهج البلاغه در متون ادبی	۲	-	-	-	
۴	روش شناسی تفسیری امام علی (ع) در نهج البلاغه	۲	-	-	-	
۵	بلاغت کاربردی در نهج البلاغه	۲	-	-	-	
۶	تاریخ تحلیلی امام علی (ع)	۲	-	-	-	
۷	عرفان و دعا در نهج البلاغه	۲	-	-	-	
۸	کتاب شناسی نهج البلاغه	۲	-	-	-	
	جمع کل	۱۶				

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

جدول ۵: دروس جبرانی

ردیف	نام درس	تعداد واحد		تعداد ساعات	
		نظری	عملی	نظری	عملی
۱	تاریخ حدیث	۲	-		-
۲	فن ترجمه	۲	-		-
جمع کل		۴			

شرایط اخذ دروس جبرانی :

- دانشجویان ورودی مقطع کارشناسی ارشد که مدرک کارشناسی شان به جز رشته الهیات است، موظف هستند که از بین دروس مندرج در جدول ۵، در مقطع کارشناسی ۴ واحد را اخذ نمایند.
- تعداد واحد های دروس جبرانی حداکثر ۱۲ واحد از جدول شماره ۵ می باشد .

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

فصل سوم

ویژگی‌های هر یک از دروس (هدف و سرفصل دروس)

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

علوم نهج‌البلاغه (۱)

Nahj Al-Blagheh Sciences (1)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی مشترک	پیش‌نیاز: -

هدف درس:

بررسی کتاب نهج‌البلاغه، بررسی مصادر و مدارک نهج‌البلاغه و آثار و تألیفات در حوزه آن و گردآوری کلام امام(ع).

رئوس مطالب:

- تحلیل اهمیت و جایگاه نهج‌البلاغه
- تحلیل پیشینه جمع‌آوری سخنان امام علی(ع)
- شناخت شریف رضی و تألیفات ایشان
- تحلیل مقدمه شریف رضی بر نهج‌البلاغه
- شناخت اقسام سخن در نهج‌البلاغه (اقسام خطبه‌ها، کلام‌ها، نامه‌ها، سفارش‌ها، قراردادهای پیمان‌ها، دعاها، سخنان حکمت‌آمیز)
- شناخت محتوای مشهورترین خطبه‌ها و نامه‌های نهج‌البلاغه در موضوعات مختلف عقیدتی، تربیتی، سیاسی، اجتماعی و...

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- جعفری، م (۱۳۸۷). پژوهشی در اسناد و مدارک نهج‌البلاغه، انتشارات قلم، تهران.
- حسینی خطیب، ع (۱۳۷۷). مصادر نهج‌البلاغه و اسانیده، دارالزهراء، بیروت.
- دلشاد تهرانی، م (۱۳۷۷). چشمه خورشید: شناخت نهج‌البلاغه، خانه اندیشه جوان، تهران.
- کاشف‌الغطاء، هـ (بی‌تا). مستدرک نهج‌البلاغه، مطبعه الداعی، نجف اشرف.
- موسوی، م (۱۳۸۸). رهیافتی به علوم نهج‌البلاغه، ترجمه سردار شهبابی، انتشارات دانشگاه شهید چمران، اهواز.

منابع فرعی:

- ابن‌ابی‌الحدید، (۱۹۶۵). شرح نهج‌البلاغه، دار إحياء التراث الأدبی، بیروت.
- بحرانی، م (۱۳۶۳). شرح نهج‌البلاغه، دفتر نشر کتاب.
- مکارم شیرازی، ن (۱۳۷۵). پیام امام: شرح تازه و جامعی بر نهج‌البلاغه، دارالکتب اسلامی، تهران.
- نادم، م (۱۳۸۳). خاستگاه فرهنگی نهج‌البلاغه، دانشگاه ادیان و مذاهب، نشر ادیان.

علوم نهج البلاغه (۲)

Nahj Al-Blagheh Sciences (2)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی مشترک	پیش‌نیاز: علوم نهج البلاغه (۱)

هدف درس:

بررسی انواع شروع و کتب تألیف شده در باب نهج البلاغه به منظور کسب توانایی پژوهش در آن.
رئوس مطالب:

- بررسی شروع نهج البلاغه
- تحلیل مصادر نهج البلاغه.
- شناخت راویان نهج البلاغه
- شناخت اعلام نهج البلاغه
- تحلیل شبهات مطرح شده پیرامون سندیت نهج البلاغه.
- بررسی و تحلیل کتابهای همچون: نهج السعاده فی مستدرک نهج البلاغه، تمام نهج البلاغه، غرر الحکم و درر الکلم.
- گردآوری نهج البلاغه: انگیزه و شیوه تألیف، تبویب و علل حذف اسناد
- تاریخچه گردآوری سخنان امام (ع) قبل و بعد از نهج البلاغه.
- اعتبار اسناد نهج البلاغه.
- تشکیک در انتساب نهج البلاغه و طرح شبهات وارد شده و پاسخ به آن‌ها.

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت (ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- ابن ابی‌الحدید، (۱۹۶۵). شرح نهج‌البلاغه، دار إحياء التراث الأدبی، بیروت.
- بحرانی، م (۱۳۶۳). شرح نهج‌البلاغه، دفتر نشرالکتاب.
- حسینی خطیب، ع (۱۳۷۷). مصادر نهج‌البلاغه و اسانیده، دار الزهراء، بیروت.
- راوندی، ق (۱۴۰۶). منهاج‌البراعه فی شرح نهج‌البلاغه، کتابخانه مرعشی، قم.
- مغنیه، م (۱۳۵۸). فی ظلال نهج‌البلاغه، دار العلم للملایین، بیروت.
- مکارم شیرازی، ن (۱۳۷۵). پیام امام شرح تازه و جامعی بر نهج‌البلاغه، دار الکتب الإسلامیه، تهران.
- هاشمی خوئی، م، ح (۱۳۵۸). منهاج‌البراعه فی شرح نهج‌البلاغه، مکتبه الإسلامیه، تهران.

منابع فرعی:

- خاقانی، م (۱۳۷۶). جلوه‌های بلاغت در نهج‌البلاغه، چاپ اول، بنیاد نهج‌البلاغه، قم.
- شوشتری، م (۱۳۷۶). بهج‌الصباغه فی شرح نهج‌البلاغه، انتشارات امیر کبیر، تهران.
- معادی‌خواه، ع (۱۳۸۶). فرهنگ تفصیلی مفاهیم نهج‌البلاغه، نشر ذره، تهران.
- موسوی، س، ص (۱۴۱۸). تمام نهج‌البلاغه، مؤسسه امام صاحب‌الزمان (عج)، تهران.
- موسوی، م (۱۳۸۸). رهیافتی به علوم نهج‌البلاغه، ترجمه سردار شهابی، انتشارات دانشگاه شهید چمران، اهواز.
- نادم، م (۱۳۸۳). خاستگاه فرهنگی نهج‌البلاغه، دانشگاه ادیان و مذاهب، نشر ادیان.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت (ع)

تاریخ تحلیلی خطبه‌ها و نامه‌ها

Analytical Date of Sermons and Letters

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی مشترک	پیش‌نیاز: -

هدف درس:

آشنایی با وقایع تاریخی و جو سیاسی- اجتماعی- فرهنگی موجود در زمان خلافت حضرت امام علی(ع) (سال‌های ۳۵ تا ۴۰ ق) که منجر به ایراد خطبه یا نوشتن نامه‌ای از سوی آن حضرت شده است. همچنین، شأن صدور خطب و نامه‌ها و شناخت افراد مورد خطاب امام(ع) در هر خطبه یا نامه، جهت فهم و برداشت صحیح و عمیق از کلام ایشان.

رئوس مطالب:

- بررسی علل گرایش بی سابقه مهاجرین و انصار به خلافت امام علی(ع) و بیعت با ایشان؛ علل نارضایتی مردم از حکومت عثمان، قیام بر ضد او، محاکمه و قتل عثمان
(خطبه‌ها: ۱۶۴، ۱۵۹، ۹۲، ۱۶، ۱۳۶، ۳، ۵۳؛ نامه‌ها: ۶۷)
- بیان مشکلات امام علی(ع) در آغاز خلافت، علت تعجیل امام علی(ع) در عزل معاویه
(خطبه‌ها: ۱۸، ۱۱۳؛ نامه‌ها: ۳۷)
- بررسی جنگ جمل و نبرد امام(ع) با پیمان شکنان، بیان تناقض مواقف عایشه، خروج طلحه و زبیر به مکه و سرنوشت ایشان، ریشه قیام ناکثین، تقسیم بیت المال، گفتگوی امام علی(ع) با کشته‌شدگان جمل، اعزام عایشه به مدینه
(خطبه‌ها: ۸، ۱۳۷، ۳۳، ۳۱، ۱۱، ۴، ۱۲، ۱۳، ۷۳؛ نامه‌ها: ۵۴، ۱)

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

- علل برگزیدن کوفه به عنوان مرکز خلافت اسلامی، اعزام فرمانداران امام علی (ع) پس از اقامت در کوفه به برخی مناطق سرزمین‌های اسلامی
(خطبه‌ها: ۴۲)
- علل وقوع جنگ صفین و بیان رخدادهای این جنگ، اعزام جریر به شام و علل شکست وی، عبور امام علی (ع) از سرزمین کربلا، تحلیل مسأله حکمیت
(خطبه‌ها: ۴۶، ۴۸، ۵۱، ۲۰۷، ۱۷۱، ۶۶، ۲۰۶، ۲۰۰، ۱۷۷، ۳۵؛ نامه‌ها: ۲۸، ۳۲، ۸، ۱۲، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۴۸، ۳۹، ۵۸، ۷۸)
- علل پیدایش خوارج، اقدامات ایشان، رخدادهای جنگ نهروان
(خطبه‌ها: ۴۰، ۱۲۲، ۵۸، ۱۲۷، ۱۲۵، ۵۹، ۳۶، ۶۰، ۶۱؛ حکمت: ۳۲۳)
- تحلیل وقایع پس از نهروان تا شهادت امام علی(ع)، یغماگری و ایجاد ناامنی توسط خاندان بنی‌امیه، فتح مصر و شهادت محمد بن ابی‌بکر
(خطبه‌ها: ۹۷، ۲۹، ۲۵، ۲۷، ۲۶، ۱۸۲؛ نامه‌ها: ۳۵، ۳۸)

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- ابن‌ابی‌الحدید، (۱۳۸۸). ترجمه شرح نهج‌البلاغه، غلامرضا لایقی، نشر کتاب نیستان، تهران.
- بهشتی، ا (۱۳۸۶). اندیشه‌ی سیاسی - تربیتی در نامه‌های نهج‌البلاغه، مؤسسه‌ی بوستان کتاب، قم.
- سبحانی، ج (۱۳۷۴). فروغ ولایت، مؤسسه‌ی امام صادق (ع)، قم.
- شیروانی، ع (۱۳۹۴). نهج‌البلاغه، دفتر نشر معارف، قم.
- مکارم شیرازی با همکاری جمعی از دانشمندان، (۱۳۸۶). پیام امام امیرالمؤمنین(ع)، دارالکتاب الاسلامیه، تهران.

منابع فرعی:

- ابن‌ابی‌الحدید، (۱۳۶۷). تاریخ در شرح نهج‌البلاغه، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، نشر نی، تهران.
- ری‌شهری، م (۱۳۸۰). موسوعه امام علی علیه‌السلام فی کتاب و السنه و التاریخ، دارالحدیث، قم.
- شوستری، م (۱۳۶۸). بهج‌الصباغه فی شرح نهج‌البلاغه، بنیاد نهج‌البلاغه، تهران.
- کاشف‌الغطاء، هـ (۱۹۲۲م). مستدرک نهج‌البلاغه، مکتبه‌الاندلس، بیروت.
- محمودی، م، ب (۱۴۲۲ق). نهج‌السعاده فی مستدرک نهج‌البلاغه، وزاره الثقافه و الارشاد الاسلامیه، مؤسسه‌ الطباعه والنشر.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

قرائت متن و واژه‌شناسی نهج‌البلاغه

Reading Text and Terminology of Nahj AL-Balagheh

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی مشترک	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

مهارت در روان‌خوانی نهج‌البلاغه، فهم دقیق واژه‌ها و درک مفاهیم عبارت‌ها و توانایی بهره‌گیری از شرح‌های عربی نهج‌البلاغه.

رئوس مطالب:

- انتخاب متن‌های متعدد از نهج‌البلاغه و قرائت متون برگزیده و تحلیل واژه‌ها و معانی عبارت‌ها.
- تحقیق در شروح عربی نهج‌البلاغه و مقایسه این شروح به منظور فهم هرچه بهتر نهج‌البلاغه.
- تحقیق در معناشناسی و واژگان اخلاقی نهج‌البلاغه.

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البيت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البيت(ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- نهج البلاغه.
- ابن‌ابی‌الحدید، (۱۹۶۵). شرح نهج البلاغه، دار إحياء التراث الأدبی، بیروت.
- شاملی، ن (۱۳۹۱). نقش و کارکرد اشتراک معنوی و سیاق در دانش وجوه قرآن، پیام علوی.
- شاملی، ن و موسوی، م (۱۳۹۲). جستاری معناشناختی در واژگان عقیدتی نهج‌البلاغه، دانشگاه اصفهان.
- شاملی، ن (۱۳۹۰). معناشناسی واژه‌های اخلاقی نهج‌البلاغه، دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم، اصفهان.
- شوشتری، م (۱۳۷۶). بهج الصباغه فی شرح نهج البلاغه، مؤسسه انتشارات امیر کبیر، تهران.
- مغنیه، م (۱۳۵۸). فی ظلال نهج البلاغه، دار العلم للملایین، بیروت.
- هاشمی خویی، م (۱۳۵۸). منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغه، مکتبه الإسلامیه، تهران.

منابع فرعی:

- ابن‌منظور، ا (۱۹۹۰). لسان العرب، دار صادر، بیروت.
- قرشی بنایی، ع (۱۳۷۷). مفردات نهج‌البلاغه، تصحیح محمد حسین بکایی، مؤسسه فرهنگ نشر قبله، تهران.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

روش تحقیق در نهج‌البلاغه

Research Methodology in Nahj Al-Blagheh

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی مشترک	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت روش‌شناسی و روش تحقیق در حوزه دین و اخلاق به‌منظور بهره‌گیری در تحقیق و پژوهش‌های مرتبط.

رئوس مطالب:

- انواع پژوهش (پژوهش تجربی، عقلی، عرفانی، تاریخی و دینی)
- گستره پژوهش‌های دینی و انواع آن
- گستره‌های دین پژوهی سنتی: پژوهش در حوزه اعتقادات، احکام و اخلاقیات.
- گستره‌های دین پژوهی جدید: پژوهش در روانشناسی دین، جامعه‌شناسی دین، تاریخ ادیان و فلسفه دین.
- مراحل اجرای پژوهش‌های دینی:
- روش‌ها و روی‌آوردهای مختلف در دین‌پژوهی: (درون‌دینی، برون‌دینی و میان‌دینی)
- گستره‌های اخلاق‌پژوهی: (اخلاق توصیفی، هنجاری، اخلاق کاربردی و فرااخلاق)
- مآخذشناسی میراث اخلاقی مسلمانان و معرفی کتب معتبر در زمینه اخلاق اسلامی
- استفاده از نرم‌افزارهای جامع‌الأحادیث، جامع التفاسیر، جامع فقه اهل‌البیت(ع) و جامع اصول

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- پاکتچی، ا (۱۳۹۱). روش تحقیق با تکیه بر حوزه علوم و قرآن و حدیث، دانشگاه امام صادق، تهران.
- حافظنیا، م (۱۳۹۲). مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، انتشارات سمت، تهران.
- فرامرز قراملکی، ا (۱۳۸۶). اصول و فنون پژوهش در گستره دین پژوهی، انتشارات مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، قم.
- فرامرز قراملکی، ا (۱۳۸۸). روش‌شناسی مطالعات دینی، انتشارات دانشگاه علوم اسلامی رضوی، مشهد.

منابع فرعی:

- نادری، ع و نراقی، م (۱۳۹۲). روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم اسلامی، انتشارات ارسباران، تهران.
- نادری، ع (۱۳۷۱). راهنمای عمل فراهم‌سازی طرح تحقیق، انتشارات بدر، تهران.
- نکونام، ج (۱۳۸۰). روش تحقیق کتابخانه‌ای با تأکید بر علوم اسلامی ویژه پژوهش‌نامه‌نویسی دوره‌های تحصیلات تکمیلی، انتشارات اشراق، قم.

علم اخلاق

Ethics

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی تخصصی	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

ارائه ساختار و الگوی حاکم بر گزاره‌ها و آموزه‌های اخلاقی نهج‌البلاغه.

رئوس مطالب:

- تعریف الگوی اخلاقی
- معیار فضیلت اخلاقی
- مقایسه معیار فضیلت در اخلاق ارسطویی و نهج‌البلاغه
- تعیین جایگاه و نسبت فضایل و رذایل در الگوی اخلاقی نهج‌البلاغه.
- غرور آفرینی دنیا، مرگ اندیشی، بندگی و یاد خدا
- تقوای نظری و عملی
- قناعت نظری و عملی
- صبر و بردباری، توکل، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر، غفلت، رزق حلال، خوف از خدا
- دعا، زهد، رضا، شکر، نفاق، طمع، شجاعت

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- جوادی آملی، ع (۱۳۷۶). حکمت نظری و عملی، مرکز نشر اِسرائ، قم.
- رشاد، ع (۱۳۸۹). دانشنامه امام علی(ع): اخلاق و سلوک، ج ۴، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران.
- سروش، ع (۱۳۸۸). اوصاف پارسایان، انتشارات صراط، تهران.
- حسین، م (۱۳۸۹). دانش اخلاق اسلامی، انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعاتی الزهراء و دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم شعبه اصفهان، اصفهان.

منابع فرعی:

- مصباح یزدی، م (۱۳۸۷). فلسفه اخلاق، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- مطهری، م (۱۳۶۶). فلسفه اخلاق، انتشارات صدرا.
- مغنیه، م (۱۳۶۱). فلسفه اخلاق در اسلام، انتشارات بدر.
- میرهاشمی، م (۱۳۸۹). مطلق‌گرایی در اخلاق، انتشارات بوستان کتاب، قم.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت (ع)

اخلاق و تربیت در نهج‌البلاغه

Ethics and education in Nahj Al-Blagheh

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی تخصصی	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی تاریخچه، موضوعات، قلمرو، تقسیمات، اصول و آموزه‌های اخلاق اسلامی.

رئوس مطالب:

- تعریف، موضوع، هدف و پیشینه اخلاق
- تاریخچه اخلاق اسلامی
- مبانی، معیار و قلمروی اخلاق اسلامی
- اصول موضوعه اخلاق اسلامی (هدفمندی جهان و انسان، کمال انسان و رابطه آن با ساختار وجودی او در اندیشه اسلامی و....)
- معیار اسلامی بودن احکام اسلامی (نیت فاعل اخلاقی و مسأله قرب)
- شاخه‌های اخلاق اسلامی
- اصول و آموزه‌های اخلاق اسلامی
- فضایل و رذایل در اخلاق اسلامی:
- ۱- اهمّ فضایل و رذایل اخلاق بندگی از نگاه قرآن و سنت
- ۲- اهمّ فضایل و رذایل اخلاق فردی از نگاه قرآن و سنت
- ۳- اهمّ فضایل و رذایل اخلاق اجتماعی از نگاه قرآن و سنت

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البيت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البيت(ع)

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- مسکویه، أ (بی تا). تهذیب الأخلاق و تطهیر الأخلاق، ابن مسکویه رازی، دار مکتبه‌الحیاه، بیروت.
- نراقی، م (۱۳۷۷). جامع السعادات، ترجمه سید جلال‌الدین مجتبوی، چاپ سنگی، تهران.

منابع فرعی:

- گنسلر، ه. ج (۱۳۸۷). درآمدی جدید به فلسفه اخلاق، حمیده بحرینی، آسمان خیال، نقد قلم، چاپ دوم، تهران.
- گنسلر، ه. ج (۱۳۹۰). درآمدی بر فلسفه اخلاق معاصر، مهدی اخوان، انتشارات علمی فرهنگی، چاپ اول، تهران.
- مصباح یزدی، م (۱۳۸۷). فلسفه اخلاق، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- مطهری، م (۱۳۶۶). فلسفه اخلاق، انتشارات صدرا.
- مغنیه، م (۱۳۶۱). فلسفه اخلاق در اسلام، انتشارات بدر.
- میرهاشمی، س. م (۱۳۸۹). مطلق‌گرایی در اخلاق، انتشارات بوستان کتاب، قم.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت (ع)

مبانی فهم نهج‌البلاغه

Basics of Understanding Nahj Al-Balagh

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت اختلاف و وضع و نقد آن و شناخت قواعد و ضوابط فهم حدیث

رئوس مطالب:

- اختلاف حدیث
- جامع‌نگری در فهم حدیث (سازگاری قرآن، سنت و یقین علمی و عملی)
- وضع:
- زمینه‌ها و انگیزه‌ها، گونه‌ها و نمونه‌ها (فرقه‌ای، جغرافیایی، غلو و...)، راه‌های شناسایی
- نقد حدیث:
- معیارهای نقد، روش نقد، آسیب‌شناسی نقد، تفاوت احادیث اعتقادی و خلاق (با رویکرد به خطبه‌ها و متون نهج‌البلاغه)
- ضوابط خاص فهم نهج‌البلاغه:
- جایگاه سند و منبع، مخاطب‌شناسی، گونه‌های القاء، فضای صدور (اسباب صدور، جغرافیا، باور عمومی یا نیازهای خاص و مفرد)
- فهم مجاز و استعاره
- فهم تاریخ
- جایگاه علوم ادبی

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- ابن ابی الحدید، (۱۳۳۷). شرح نهج البلاغه، به تصحیح محمد ابوالفضل ابراهیم، کتابخانه عمومی آیه الله مرعشی، چاپ اول، قم.
- جعفری، م (۱۳۷۲). پرتویی از نهج البلاغه، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران.
- هاشمی خوئی، م (۱۳۵۸). منهاج البراعه فی شرح نهج البلاغه، مکتبه الإسلامیه، تهران.
- رفیعی، ن (۱۳۸۴). درسنامه وضع حدیث، مرکز جهانی علوم اسلامی، قم.

منابع فرعی:

- احسانی فرالنگرودی، م (۱۳۸۶). اسباب اختلاف الحدیث، دارالحدیث، قم.
- مسعودی، ع (۱۳۸۹). روش فهم حدیث، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها، تهران.
- ابراهیم، ا (۱۳۹۳). رهیافتی تحلیلی بر فهم حدیث، دانشگاه اراک، اراک.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البيت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البيت(ع)

فلسفه اخلاق (با رویکرد اسلامی)

Philosophy of Ethics with Islamic Approach

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی تخصصی	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

آشنایی دانشجویان با نظریات حوزه فلسفه اخلاق و تبیین ارتباط اخلاق با دین و عقل.

رئوس مطالب:

- تعریف فلسفه اخلاق
- تبیین فرااخلاق و اخلاق هنجاری
- نقد و بررسی نظریات گوناگون در حوزه فرا اخلاق (سرشت داورهای اخلاقی و روش داورهای اخلاقی):
نسبی‌گرایی، شخصی‌انگاری اخلاق، فراطبیعت‌گرایی، شهودباوری، عاطفه‌گرایی و توجیه‌گرایی.
- نظریه اخلاقی سعادت‌باور: نظریه اخلاقی ارسطو، دیدگاه متفکران مسلمان در باب اخلاق، دیدگاه علامه طباطبائی و شهید مطهری.
- رابطه اخلاق و دین، عقل، عرف و حقوق (قانون).
- مبانی اخلاق در نهج‌البلاغه.

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- جوادی، م (۱۳۷۵). مسأله باید و هست، دفتر تبلیغات اسلامی، قم.
- شیروانی، ع (۱۳۷۹). اخلاق اسلامی و مبانی نظری آن، انتشارات دار الفکر.
- طباطبائی، م (۱۴۰۴). المیزان، مؤسسه النشر الاسلامی، قم.
- گنسلر، ه (۱۳۹۲). درآمدی جدید به فلسفه اخلاق، ترجمه حمیده بحرینی، نشر آسمان خیال، تهران.
- مظاهری، ح (۱۳۹۱). دانش اخلاق اسلامی، تحریر فارسی مجید هادی‌زاده، دفتر تبلیغات اسلامی قم، اصفهان.

منابع فرعی:

- مصباح یزدی، م (۱۳۷۳). دروس فلسفه اخلاق، انتشارات اطلاعات، تهران.
- مطهری، م (۱۳۹۱). فلسفه اخلاق، انتشارات صدرا، تهران.
- علی‌دوست، ا (۱۳۸۳). فقه و عقل، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران.
- کانت، ا (۱۳۹۳). درس‌های فلسفه اخلاق، ترجمه دکتر منوچهر صانعی، انتشارات نقش و نگار، تهران.
- کی‌فرانکا، و (۱۳۷۶). فلسفه اخلاق، ترجمه هادی صادقی، مؤسسه فرهنگی طه، قم.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

روان‌شناسی تربیتی در قرآن و نهج‌البلاغه

Educational education in Quran and Nahj Al-Balaghah

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اصلی تخصصی	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت و تبیین اصول و قواعد آموزش، یادگیری، تربیت و زمینه‌ها، روش‌های شکل‌گیری شخصیت انسان و آسیب‌شناسی آن براساس منابع دینی و آموزه‌های اسلامی.

رئوس مطالب:

- مفهوم‌شناسی آموزش، یادگیری و تربیت و مفاهیم نزدیک و نسبت و اهمیت آن‌ها در متون دینی
- بررسی مفاهیم بنیادین عقل، نفس، فطرت، قلب و روح در متون اسلامی
- زمینه‌ها، شیوه‌ها و فرایندهای شکل‌گیری و تکامل شخصیت مطلوب دینی
- مبانی و اصول انسان‌شناسی تربیتی در اسلام
- ابعاد و روش‌های تربیت عقلانی، اخلاقی، اجتماعی و... در روان‌شناسی و تربیت اسلامی
- بررسی هوش، انگیزش و تربیت معنوی در تعلیم و تربیت اسلامی
- بررسی تطبیق نظریه‌های یادگیری و آموزش اندیشمندان غربی با آموزه‌های دینی

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- احمدی، ع (۱۳۸۰). روان‌شناسی شخصیت از دیدگاه اسلامی، انتشارات امیر کبیر، تهران.
- باقری، خ (۱۳۸۶). نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، انتشارات مدرسه، تهران.
- حسین‌زاده، ع (۱۳۹۳). روش‌های تربیتی در قرآن، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم.
- فرهادیان، ر (۱۳۸۵). مبانی تعلیم و تربیت در قرآن و احادیث، مؤسسه بوستان کتاب، قم.

منابع فرعی:

- ادیب، ع (۱۳۶۷). راه و روش تربیت از دیدگاه امام علی(ع)، مؤسسه انجام کتاب، تهران.
- رفیعی، ب (۱۳۹۰). آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، چاپ سوم.
- مظاهری، ح (۱۳۶۴). تربیت فرزند از نظر اسلام، چاپ و نشر بین‌الملل (وابسته به انتشارات امیر کبیر)، تهران.
- عطاران، م (۱۳۸۲). آرای بزرگ مریبان مسلمان درباره تربیت کودک (ابن سینا، غزالی و خواجه نصیر الدین طوسی)، تهران.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

نحو کاربردی در نهج‌البلاغه

Applied Syntax in Nahj Al-Balaghah

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی و تحلیل دستوری متن نهج‌البلاغه و تأثیر آن در فهم متن.

رئوس مطالب:

- مباحث نظری:
 - بیان اصطلاح «اعراب» به ویژه در حوزه حدیث و جایگاه «اعراب‌الحدیث» در علوم حدیث.
 - مسأله استشهاد به حدیث و شواهد روایی به خصوص نهج‌البلاغه در کتب صرف و نحو.
- مباحث کاربردی:
 - تحلیل نحوی نمونه‌هایی از خطبه‌ها، نامه‌ها و کلمات قصار نهج‌البلاغه.
 - تأثیر وجوه اعراب در فهم، ترجمه و شرح نهج‌البلاغه.
- تحلیل موارد بحث انگیز نهج‌البلاغه از نگاه نحویان.

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- نهج البلاغه.
- ابن‌رسول، م (۱۳۷۹). «استشهاد به نهج‌البلاغه در کتب معتبر نحوی»، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد (ویژه نامه‌ی سال امام علی(ع) ، ش ۳ و ۴، پاییز و زمستان، ص ۷۳۶-۷۵۴.
- شوشتری، م (۱۳۷۶). نهج‌الصباغه فی شرح نهج‌البلاغه، مؤسسه انتشارات امیر کبیر، تهران.
- مغنیه، م (۱۳۵۸). فی ظلال نهج‌البلاغه، دارالعلم للملایین، بیروت.
- هاشمی خویی، م (۱۳۵۸). منهاج‌البراعه فی شرح نهج‌البلاغه، مکتبه‌الاسلامیه، تهران.

منابع فرعی:

- ابن‌هشام، ج (۱۳۶۷). مغنی اللیب عن کتب الأعراب، انتشارات بهمن، چاپ سوم، قم.
- السید الشرقاوی، ا (۲۰۰۱). معاجم غریب الحدیث و الأثر و الإستشهاد بالحدیث فی اللغة و النحو، مکتبه‌الخانجی، القاهره.

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

متون تخصصی انگلیسی

English for Students of Hadith Studies

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

فهم متون و اصطلاحات اخلاقی و افزایش مهارت‌های خواندن و ادراک مطالب به زبان انگلیسی.

رئوس مطالب:

- گزیده‌هایی از ترجمه‌های انگلیسی نهج البلاغه
- گزیده‌هایی از آثار اندیشمندان مسلمان
- گزیده‌هایی از ترجمه‌های علمای اخلاق مسلمان

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- ترجمه انگلیسی نهج البلاغه.

- افضل‌ی شهری، م (۱۳۸۴). زبان تخصصی کارشناسی ارشد (رشته علوم قرآن و حدیث)، دانشگاه قم، قم، ۱۳۸۴.

- مدخل Ethiecs از دایره المعارف اسلام.

منابع فرعی:

- The Roots of Religion, Dar Rah-e Haq, Qom, 1998.

- Tabatabai, Sayyid Mohammad Husayn, SHI'A, translated by: Sayyid Husayn Nasr, Ansarian pub., Qom, 2008.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت (ع)

تأثیر نهج‌البلاغه در متون ادبی

Efacts of Nahj AL-Blagheh in Literature text

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی و تحلیل متون نظم و نثر عربی و تحقیق در آثار آن‌ها.

رئوس مطالب:

- تحلیل متون نظم شاعرانی که به‌طور مستقیم تحت تأثیر نهج‌البلاغه قرار گرفته‌اند. مانند: متنبی، ابی‌نواس، ابی‌تمام، فرزدق، سید رضی و
- تحلیل متون نثر خلفاء، امرا و نویسندگانی که متأثر از نهج‌البلاغه بوده‌اند. مانند: حجاج بن یوسف، زیاد بن ابیه، عبدالله بن زبیر، عمر بن عبدالعزیز، ابن‌نباته، الصابی، الجاحظ، ابن‌المقفع، ابن‌قتیبه.

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- ابن ابی الحدید، (۱۹۶۵). شرح نهج البلاغه، دار إحياء التراث الأدبی، بیروت.
- اصفهانی، ا (۱۴۰۷). الأغانی، دار الفكر، چاپ اول، بیروت.
- القرشی، أ (۱۹۸۴). حمهره أشعار العرب، دار بیروت، بیروت.
- القيروانی، أ (۱۹۷۲). العمده، بتحقیق: محمد محیی الدین عبد الحمید، بیروت.
- جاحظ، ع (۲۰۰۱). البیان و التبیین، المكتبه العصریة، بیروت.

منابع فرعی:

- خاقانی، م (۱۳۷۶). جلوه‌های بلاغت در نهج البلاغه، چاپ اول، بنیاد نهج البلاغه، قم.
- معادی خواه، ع (۱۳۸۶). فرهنگ تفصیلی مفاهیم نهج البلاغه، نشر ذره، تهران.
- موسوی، م (۱۳۸۸). رهیافتی به علوم نهج البلاغه، ترجمه سردار شهابی، انتشارات دانشگاه شهید چمران، اهواز.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

روش‌شناسی تفسیری امام علی(ع) در نهج‌البلاغه

Interpretative Methodology of Imam Ali (AS) in Nahj Al-Balagh

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی آیات به‌کاررفته در نهج‌البلاغه و روش تفسیری امام علی(ع) نسبت به قرآن کریم.

رئوس مطالب:

- معیت امام علی(ع) با قرآن.
- دیدگاه امام(ع) در زمینه علوم قرآنی: ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، تفسیر به رأی، تأویل و تفسیر قرآن.
- روش‌های تفسیری امام علی(ع) در فهم آیات قرآن
- قرآن از نگاه امام: اوصاف و فضایل قرآن، تمسک به قرآن، تلاوت و تدبر در قرآن، حجیت قرآن، مَعْلَمَانِ قرآن (اهل‌البیت).
- کاربرد قرآن در نهج‌البلاغه: استشهاد به قرآن، تفسیر قرآن به شکل مستقیم و غیر مستقیم، تضمین و اقتباس از قرآن در نهج‌البلاغه.
- معارف قرآن در نهج‌البلاغه: اصول اعتقادی، اخلاق، انسان‌شناسی، تاریخ و مسائل اجتماعی.

روش ارزشیابی:

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- اشتهاوردی، م (۱۳۶۵). آیات قرآن در نهج البلاغه، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین، چاپ اول.
- دلشاد تهرانی، م (۱۳۷۷). چشمه خورشید، خانه اندیشه جوان، تهران.
- مصطفوی، ج (۱۳۷۴). رابطه قرآن با نهج البلاغه، بنیاد نهج البلاغه تهران.
- نقیبی، ف (۱۳۷۹). قرآن و علوم و معارف آن در نهج‌البلاغه، نشر قدیانی، تهران.

منابع فرعی:

- ابن ابی‌الحدید، (۱۹۶۵). شرح نهج‌البلاغه، دار إحياء التراث الأدبی، بیروت.
- حسینی خطیب، ع (۱۳۷۷). مصادر نهج البلاغه و اسانیده، دار الزهراء، بیروت.
- موسوی، م (۱۳۸۸). رهیافتی به علوم نهج‌البلاغه، ترجمه سردار شهابی، انتشارات دانشگاه شهید چمران، اهواز.

بلاغت کاربردی در نهج‌البلاغه Applied Retic in Nahj Al-Blagheh

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

توانمندی دانشجویان در تحلیل نهج‌البلاغه با رویکرد بلاغی و زیبایی‌شناسی.

رئوس مطالب:

- کلیات (تعریف بلاغت، شرایط کلام و متکلم بلیغ، حال سخن سخن با مقتضای حال و ظاهر حال)
- بررسی و تحلیل نکات کاربردی بلاغی بر اساس عبارات نهج‌البلاغه در سه بخش ذیل:
 - علم معانی، تعریف و موضوع آن
 - اسناد، احوال مسند و مسندالیه
 - جمله‌های خبری و انشائی و اغراض القاء آنها
 - وصل و فصل
 - ایجاز، اطناب و مساوات
 - حصر (قصر)
 - علم بیان، تعریف و موضوع آن
 - تشبیه و انواع آن به اعتبار طرفین، وجه شبه و ادات، تشبیه تمثیل، تشبیه بلیغ و تشبیه ضمنی
 - مجاز
 - علاقه و قرینه، مجاز لغوی و مجاز عقلی، مجاز مرسل و انواع علاقه در مجاز مرسل
 - استعاره، ارکان و انواع آن
 - کنایه و انواع آن.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

○ علم بدیع، تعریف و موضوع آن.

- جناس و انواع آن
- تضاد و طباق
- مقابله
- سجع و انواع آن
- حسن تعلیل، اغراق، لف و نشر، مراعات نظیر و...

- تحلیل دیدگاه‌های ادیبان بزرگ امثال: سیدرضی، جاحظ، عبدالحمید الکاتب، ابن‌نباته، ابن‌ابی‌الحدید و ابن‌الجوزی و... در خصوص جنبه‌های بلاغی کلام امام علی(ع).

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- ابن‌ابی‌الحدید، (بی‌تا). شرح نهج‌البلاغه، تحقیق: محمد ابوالفضل ابراهیم، دار احیاء الکتب العربیه.
- خاقانی، م (۱۳۷۶). جلوه‌های بلاغت در نهج‌البلاغه، چاپ اول، بنیاد نهج‌البلاغه، قم.
- سعدالدین التفتازانی، م (۱۳۷۴ق). المطول، مکتبه العلمیه الاسلامیه، تهران.
- هاشمی، ا (۱۴۲۱). جواهر البلاغه، نشر بخشایش، قم.

منابع فرعی:

- ابن‌عبد‌ربه‌الاندلسی، ا (۱۹۸۳). عقد الفرید، دار الکتب العلمیه، بیروت.
- الجاحظ، ع (۲۰۰۱م). البیان و التبیان، تحقیق درویش جویدی، المکتبه العصریه، بیروت.
- جرجانی، ع (بی‌تا). اسرار البلاغه، تحقیق، محمدرشید رضا، دار المعرفه، بیروت.

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

تاریخ تحلیلی امام علی (ع) Analytical Date of Imam Ali (AS)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی و تحلیل حوادث دوران زندگی امام علی (ع) تا آغاز خلافت ایشان در سال ۳۵ هجری.

رئوس مطالب:

- ولادت، کودکی و اسلام آوردن امام (ع) با توجه به فرازهای آخر خطبه قاصعه (۱۹۲)
- همراهی امام (ع) با پیامبر (ص) پیش از بعثت
- همراهی امام (ع) با پیامبر پس از بعثت در مکه به ویژه در ماجرای شعب ابی طالب و ليله المبيت
- جایگاه و نقش امام (ع) در غزوات بدر، احد، خیبر، صلح حدیبیه، فتح مکه، حنین و تبوک
- حادثه غدیر و تبیین آن در منابع تاریخی
- ماجرای سقیفه و تحلیل موضع گیری های امام در این باب
- رابطه امام با خلیفه دوم
- دیدگاه امام در باره خلیفه سوم و شورای شش نفره
- چگونگی بیعت با امام علی (ع)
- مخالفت طلحه و زبیر و برپایی نبرد جمل
- دلایل، چگونگی و سیر حوادث پیکار بزرگ صفین
- جریان حکمیت و ایجاد اختلاف در بین سپاه علی (ع)
- نبرد با مارقین و خوارج
- شهادت امام علی (ع) در رمضان سال ۴۰ هجری

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البيت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البيت(ع)

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- ابن‌ابی‌الحدید، (۱۳۳۷). شرح نهج‌البلاغه، به تصحیح محمد ابوالفضل ابراهیم، کتابخانه عمومی آیه‌الله مرعشی، چاپ اول، قم.
- ابن جوزی، (۱۴۱۲). المنتظم فی تاریخ الامم و الملوک، تحقیق محمد عبدالقادر عطا، دارالکتب العلمیه، الطبعة الاولى، بیروت.
- جرداق، ج (۱۳۸۷). امام علی؛ صدای عدالت انسانی، ترجمه سیدهادی خسروشاهی، بوستان کتاب، قم.
- دمشق، ا (۱۴۰۷). البدایه و النهایه، دارالفکر، بیروت.
- طبری، م (۱۳۸۷). تاریخ الطبری، تحقیق محمد ابوالفضل ابراهیم، دارالتراث العربی، بیروت.
- غلامی فیروزجانی، ع (۱۳۹۰). تاریخ اسلام تا سال چهلیم هجری، انتشارت زعیم، تهران.
- مجلسی، م. ب (۱۴۰۴). بحارالانوار، مؤسسه الوفاء، بیروت.

منابع فرعی:

- منتظرالقائم، ا (۱۳۷۳). تاریخ صدر اسلام، انتشارات دانشگاه اصفهان، چاپ چهارم، اصفهان.
- منتظرالقائم، ا (۱۳۸۶). تاریخ اسلام از آغاز تا سال چهلیم هجری، انتشارات سمت، چاپ سوم، تهران.
- هادی صالحی، ع (۱۳۹۰). «علی علی‌هامش الفتنة»، انتشارت آشیانه مهر، چاپ اول، قم.

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

عرفان و دعا در نهج البلاغه

Sufism and prayer in Nahj Al-Balagh

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

آشنایی با دیدگاه و مبانی عرفانی امام علی (ع) و جایگاه دعا در نهج البلاغه.

رئوس مطالب:

الف- جهان بینی عرفانی امام علی (ع) :

- معرفت حق تعالی، کشف و شهود، عوالم هستی، مراتب انسان و مظهریت انسان کامل، دنیا و آخرت، عالم کبیر و عالم صغیر

ب- مقامات عرفانی (با استناد به قرآن و نهج البلاغه):

- توبه، زهد، ورع، صبر، شکر، فقر، خوف، رجا، توکل و رضا

ج- دعا:

- انواع دعاها: منثور، منظوم، صلوات، مناجات و زیارات

- دعاهاى امام علی (ع) در مورد موضوعات گوناگون و در اوقات و اماکن مختلف

- ریشه یابی دعاهاى امام علی (ع) در قرآن و سنت

- تحقیق درباره دعاهاى هم به امام علی (ع) نسبت داده می شود و هم به دیگران مانند: خضر (ع)، عیسی (ع)، موسی (ع)،

اصحاب پیامبر (ص)، تابعین، عرفا و...

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البيت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البيت(ع)

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

بازدید: -

منابع اصلی:

- ابن عربی، م (۱۳۸۱). فتوحات مکیه، انتشارات مولی، تهران.
- جوادی آملی، (۱۳۹۱). حیات عارفانه امام علی(ع)، ویرایش علی اسلامی، اسراء، قم.
- حسن‌زاده آملی، ح (۱۳۵۹). انسان کامل از دیدگاه نهج‌البلاغه، بنیاد نهج‌البلاغه، تهران.
- سهروردی، ش (۱۳۷۱). عوارف المعارف، ترجمه ابومنصور بن عبدالمؤمن اصفهانی، انتشارات علمی فرهنگی تهران.
- علی بن ابی‌طالب، (۱۳۶۱). دعاهای نهج‌البلاغه، ترجمه عباسی، بهروز، شرکت سهامی انتشار، تهران.

منابع فرعی:

- خراسانی سبزواری، م (۱۳۸۳). شرح حکمی و عرفانی دعای عدیله منسوب به امیرالمؤمنین(ع)، انصاری، قم.
- غروی، م (۱۳۹۲). نکته‌های اخلاق و عرفان در مناجات‌های سید ساجدان علی بن حسین(ع)، نبوی، قم.
- کیانی‌نژاد، ز (۱۳۶۶). سیر عرفان در اسلام، انتشارات اشراقی، تهران.

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البيت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البيت(ع)

کتاب‌شناسی نهج‌البلاغه Bibliography Nahj Al-Balagh

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی: - حل تمرین: ندارد توجیه در صورت نیاز به حل تمرین: -
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

آشنایی با اسناد و مدارک نهج‌البلاغه، آثار و تألیفات در حوزه آن و گردآوردندگان کلام امام علی(ع).

رئوس مطالب:

- مباحثی درباره گردآوری نهج‌البلاغه: انگیزه و شیوه تألیف، تبویب، علل حذف اسناد
- اعتبار اسناد نهج‌البلاغه
- تشکیک در انتساب نهج‌البلاغه و پاسخ به آن (شبهه ابن‌خلکان)
- پیشینه تألیف درباره نهج‌البلاغه
- اقسام تألیف درباره نهج‌البلاغه
- لغات و مفردات
- ترجمه‌های نهج‌البلاغه به زبان فارسی
- شروح
- منتخبات
- فهرست‌ها و معاجم
- مستدرکات
- مدارک و اسناد
- نرم‌افزارهای رایانه‌ای و پایگاه اینترنتی

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البيت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البيت(ع)

روش ارزشیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

بازدید: -

منابع اصلی:

- اعداد اوپس، ک (۱۳۶۷). المعجم الموضوعی لنهج البلاغه، مجمع البحوث الاسلامیه، مشهد.
- انصاریان، ع (۱۳۵۷). الدلیل علی موضوعات نهج البلاغه، یاسر، تهران.
- خاتمی، ا (۱۳۸۱). فرهنگ‌نامه موضوعی نهج البلاغه، سروش، تهران.
- زمانی، ک (۱۳۶۷). فرهنگ لغات نهج البلاغه، کیهان، تهران.
- شرقی، م (۱۳۶۶). قاموس نهج البلاغه، دارلکتب الاسلامیه، تهران.

منابع فرعی:

- بابایی، ا (۱۳۵۱). منتخب نهج البلاغه، موسوی، تهران.
- دشتی، م (۱۳۶۴). معجم المفهرست لألفاظ نهج البلاغه، مؤسسه النشر الإسلامی، قم.
- کاشف الغطاء، هـ (۱۸۷۲هـ). مستدرک نهج البلاغه، مکتبه الاندلس، بیروت.
- مغنیه، م (۱۳۵۸). فی ظلال نهج البلاغه، دار العلم للملایین، بیروت.

دانشکده الهیات و معارف اهل البیت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

۱- علت بازنگری

- بنابر اقتضای نیازها و پرسش‌های روز
- قدیمی بودن سرفصل
- قدیمی بودن منابع
- نداشتن رئوس مطالب و صرف اکتفا به عناوین دروس

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البيت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البيت(ع)

۲- جدول تطبیقی دروس اصلی مشترک

توضیحات	دروس جدید		دروس قدیم			
	تعداد واحد	نام درس	تعداد واحد	شماره درس	نام درس	ردیف
	نظری	عملی	نظری	عملی		
اصلاح و تغییر هدف، رئوس مطالب و منابع	۲	-	۲	-	علوم نهج البلاغه (۱)	۱
۲۸۱۲۰۵۰						
اصلاح و تغییر هدف، رئوس مطالب و منابع	۲	-	۲	-	علوم نهج البلاغه (۲)	۲
۲۸۱۲۰۲۴						
حذف درس قدیمی و افزودن درس جدید	۲	-	۲	-	تأثیر نهج بر ادب فارسی	۳
۲۸۱۲۰۵۳						
حذف درس قدیمی و افزودن درس جدید	۲	-	۲	-	نقد ادبی	۴
۲۸۱۲۰۲۵						
حذف درس قدیمی و افزودن درس جدید	۲	-	۲	-	تاریخ تحلیلی خطبه‌ها و نامه‌های نهج البلاغه	۵
۲۸۱۲۰۴۹						
تغییر و جابجایی به دروس اختیاری	-	-	۲	-	تاریخ تحلیلی حضرت امیر(۱)	۶
۲۸۱۲۰۲۲						
تغییر و جابجایی به دروس اختیاری	-	-	۲	-	علوم بلاغی	۷
۲۸۱۲۰۲۶						
تغییر و جابجایی به دروس اختیاری	-	-	۲	-	متون ادبی در راستای نهج البلاغه	۸
۲۸۱۲۰۵۲						
تغییر و جابجایی به دروس اختیاری	-	-	۲	-	نحو کاربردی	۹
۲۸۱۲۰۵۱						
حذف درس	-	-	۲	-	تاریخ تمدن	۱۰
۲۸۱۲۰۲۷						
حذف درس	-	-	۲	-	تاریخ سیاسی و اجتماعی اسلام تا سال ۴۱۱هـ	۱۱
۲۸۱۲۰۲۳						

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البت (ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البت (ع)

۳- جدول تطبیقی دروس اصلی - تخصصی

توضیحات	دروس جدید		دروس قدیم					
	تعداد واحد		نام درس	تعداد واحد		شماره درس	نام درس	ردیف
	نظری	عملی		نظری	عملی			
اصلاح و تغییر هدف، رئوس مطالب و منابع	۲	-	فلسفه اخلاق (با رویکرد اسلامی)	۲	-	۲۸۱۲۰۲۸	فلسفه اخلاق	۱
حذف درس قدیمی و افزودن درس جدید	۲	-	علم اخلاق	۲	-	۲۸۱۲۰۲۹	علم اخلاق و سیری در تاریخ آن	۲
حذف درس قدیمی و افزودن درس جدید	۲	-	اخلاق و تربیت در نهج‌البلاغه	۲	-	۲۸۱۲۰۳۰	سیستم اخلاقی و ریشه‌های اخلاق در نهج‌البلاغه	۳
درس جدید	۲	-	مبانی فهم نهج‌البلاغه	-	-	-	-	۴
درس جدید	۲	-	روان‌شناسی تربیتی در قرآن و نهج‌البلاغه	-	-	-	-	۵

دانشکده الهیات و معارف اهل‌البیت(ع)
گروه معارف قرآن و اهل‌البیت(ع)

۴- جدول تطبیقی دروس اختیاری

توضیحات	دروس جدید		دروس قدیم					
	تعداد واحد		نام درس	تعداد واحد		شماره درس	نام درس	ردیف
	عملی	نظری		عملی	نظری			
تغییر و جابجایی از دروس اصلی مشترک	-	۲	نحو کاربردی در نهج‌البلاغه	-	-	-	-	۱
تغییر و جابجایی از دروس اصلی مشترک	-	۲	متون تخصصی انگلیسی	-	-	-	-	۲
تغییر و جابجایی از دروس اصلی مشترک	-	۲	تأثیر نهج‌البلاغه در متون ادبی	-	-	-	-	۳
تغییر و جابجایی از دروس اصلی مشترک	-	۲	بلاغت کاربردی در نهج‌البلاغه	-	-	-	-	۴
تغییر و جابجایی از دروس اصلی مشترک	-	۲	تاریخ تحلیلی امام علی(ع)	-	-	-	-	۵
درس جدید	-	۲	روش‌شناسی تفسیری امام علی(ع)	-	-	-	-	۶
درس جدید	-	۲	عرفان و دعا در نهج‌البلاغه	-	-	-	-	۷
درس جدید	-	۲	کتاب‌شناسی نهج‌البلاغه	-	-	-	-	۸

